

Reddi müdahale ve men-i iştirak meselesinde; "Çok padişahlar halife oldukları halde masum evlatlarını ve kardeşlerini kesmişler." deniyor. Bunlar kimlerdir, bu hadiseler ne zaman ve nerede yaşanmıştır; İslam'da hükmü nedir?

Adalet-i Mahza: "*Toplum için fert feda edilemez.*" Bir gemide dokuz canı bir masum bulursa, o gemi batırılamaz, görüşünü savunuyor ki, bu aynı zamanda Kur'an'ın adalet anlayışıdır.

Adalet-i İzafiye: "*Toplumun selameti için ferdin hakkı feda edilebilir.*" anlayışıdır. Bu görüşe göre dokuz canının cezalandırılması için bir masum feda edilebilir. Yalnız bu anlayış ancak adalet-i mahzanın uygulanmasının mümkün olmadığı yerde geçerli ve meşru olur. Aksi taktirde geçerli ve meşru olmaz, tam aksine zulüm ve cinayet olur.

"Çok yerlerde kat'î delillerle ispat etmişiz ki, hâkimiyetin en esaslı hassası istiklâldir, infiraddır. Hattâ hâkimiyetin zayıf bir gölgesi, âciz insanlarda dahi, istiklâliyetini muhafaza etmek için, gayrın müdahalesini şiddetle reddeder ve kendi vazifesine başkasının karışmasına müsaade etmez. Çok padişahlar, bu redd-i müdahale haysiyetiyle mâsum evlâtlarını ve sevdiği kardeşlerini merhametsizce kesmişler. Demek, hakikî hâkimiyetin en esaslı hassası ve infikâk kabul etmez bir lâzımı ve daimî bir muktezası istiklâldir, infiraddır, gayrın müdahalesini reddir."(1)

"Elcevap: Bazı risalelerde gayet kat'î ispat ettiğimiz gibi, hâkimiyetin şe'ni, müdahaleyi reddetmektir. Hattâ, en ednâ bir hâkim, bir memur, daire-i hâkimiyetinde oğlunun müdahalesini kabul etmiyor. Hattâ, hâkimiyetine müdahale tevehhümüyle, bazı dindar padişahlar, halife oldukları halde mâsum evlâtlarını katletmeleri, bu redd-i müdahale kanununun hâkimiyette ne kadar esaslı hükmettiğini gösteriyor. Bir nahiyede iki müdürden tut, tâ bir memlekette iki padişaha kadar, hâkimiyetteki istiklâliyetin iktiza ettiği men-i iştirak kanunu, tarih-i beşerde çok acip hercümerc ile kuvvetini göstermiş."(2)

Üstad'ın yukarıda vermiş olduğumuz beyanlarından anlaşılan mana, Osmanlı padişahlarının bu uygulamasının meşru olmadığıdır. Osmanlı Devletinin birliğini ve dirliğini düşünerek, vehimden gelen nedenlerle masum evlat ve kardeşlerini katletmeleri Kur'an adaleti ile bağdaşmaz. Bu noktada bu padişahlar hata ve zulüm içine düşmüşlerdir. Lakin bu noktadaki yanlışları külli hizmet ve faziletlerini nazardan düşürmemelidir. Hatalarına hata, sevaplarına sevap nazarı ile bakmak gerekiyor.

Osmanlı'da kardeş katline müsaade eden yasa şu şekilde Fatih Sultan Mehmet tarafından tanzim edilmiştir:

“Ve her kimesneye evlâdımdan saltanat müyesser ola, karındaşların nizâm-ı âlem için katletmek münâsibdir. Ekseri ulemâ dahi tecviz etmiştir. Anınla âmil olalar.” (3)

Dipnotlar:

- (1) bk. [Lem'alar, Otuzuncu Lem'a, Dördüncü Nükte.](#)
- (2) bk. [a.g.e., Yirmi Üçüncü Lem'a.](#)
- (3) bk. Prof. Dr. Ahmet Akgündüz, *Bilinmeyen Osmanlı*, s. 80.